

TEXTE ADOPTATE

P8_TA(2018)0172

Descărcarea de gestiune 2016: Întreprinderea comună SESAR

1. Decizia Parlamentului European din 18 aprilie 2018 privind descărcarea de gestiune pentru execuția bugetului Întreprinderii comune SESAR aferent exercițiului financiar 2016 (2017/2181(DEC))

Parlamentul European,

- având în vedere conturile anuale finale ale Întreprinderii comune SESAR pentru exercițiul financiar 2016,
- având în vedere Raportul Curții de Conturi privind conturile anuale ale întreprinderii comune SESAR pentru exercițiul financiar 2016, însoțit de răspunsul Întreprinderii comune¹,
- având în vedere declarația de asigurare² privind fiabilitatea conturilor și legalitatea și regularitatea operațiunilor subiacente întocmită de Curtea de Conturi pentru exercițiul 2016 în temeiul articolului 287 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,
- având în vedere Recomandarea Consiliului din 20 februarie 2018 privind descărcarea de gestiune a întreprinderii comune cu privire la execuția bugetară pentru exercițiul financiar 2016 (05943/2018 – C8-0090/2018),
- având în vedere articolul 319 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,
- având în vedere Regulamentul (UE, Euratom) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii și de abrogare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului³, în special articolul 208,
- având în vedere Regulamentul (CE) nr. 219/2007 al Consiliului din 27 februarie 2007 privind înființarea unei întreprinderi comune pentru realizarea sistemului european de nouă generație pentru gestionarea traficului aerian (SESAR)⁴, în special articolul 4b,

¹ JO C 426, 12.12.2017, p. 1.

² JO C 426, 12.12.2017, p. 56.

³ JO L 298, 26.10.2012, p. 1.

⁴ JO L 64, 2.3.2007, p. 1.

- având în vedere Regulamentul delegat (UE) nr. 1271/2013 al Comisiei din 30 septembrie 2013 privind regulamentul financiar cadru pentru organismele menționate la articolul 208 din Regulamentul (UE, Euratom) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului¹,
 - având în vedere articolul 94 și anexa IV la Regulamentul său de procedură,
 - având în vedere raportul Comisiei pentru control bugetar și avizul Comisiei pentru transport și turism (A8-0077/2018),
1. acordă directorului executiv al Întreprinderii comune SESAR descărcarea de gestiune pentru execuția bugetului Întreprinderii comune aferent exercițiului financiar 2016;
 2. își prezintă observațiile în cadrul rezoluției de mai jos;
 3. încredințează Președintelui sarcina de a transmite prezenta decizie împreună cu rezoluția Parlamentului, ca parte integrantă a acesteia, directorului executiv al Întreprinderii comune SESAR, Consiliului, Comisiei și Curții de Conturi și de a asigura publicarea acestora în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* (seria L).

¹ JO L 328, 7.12.2013, p. 42.

2. Decizia Parlamentului European din 18 aprilie 2018 privind închiderea conturilor Întreprinderii comune SESAR pentru exercițiul financiar 2016 (2017/2181(DEC))

Parlamentul European,

- având în vedere conturile anuale finale ale Întreprinderii comune SESAR pentru exercițiul financiar 2016,
 - având în vedere Raportul Curții de Conturi privind conturile anuale ale întreprinderii comune SESAR pentru exercițiul financiar 2016, însoțit de răspunsul întreprinderii comune¹,
 - având în vedere declarația de asigurare² privind fiabilitatea conturilor și legalitatea și regularitatea operațiunilor subiacente întocmită de Curtea de Conturi pentru exercițiul 2016 în temeiul articolului 287 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,
 - având în vedere Recomandarea Consiliului din 20 februarie 2018 privind descărcarea de gestiune a întreprinderii comune cu privire la execuția bugetară pentru exercițiul financiar 2016 (05943/2018 – C8-0090/2018),
 - având în vedere articolul 319 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,
 - având în vedere Regulamentul (UE, Euratom) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii și de abrogare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului³, în special articolul 208,
 - având în vedere Regulamentul (CE) nr. 219/2007 al Consiliului din 27 februarie 2007 privind înființarea unei întreprinderi comune pentru realizarea sistemului european de nouă generație pentru gestionarea traficului aerian (SESAR)⁴, în special articolul 4b,
 - având în vedere Regulamentul delegat (UE) nr. 1271/2013 al Comisiei din 30 septembrie 2013 privind regulamentul financiar cadru pentru organismele menționate la articolul 208 din Regulamentul (UE, Euratom) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului⁵,
 - având în vedere articolul 94 și anexa IV la Regulamentul său de procedură,
 - având în vedere raportul Comisiei pentru control bugetar și avizul Comisiei pentru transport și turism (A8-0077/2018),
1. aprobă închiderea conturilor Întreprinderii comune SESAR pentru exercițiul financiar 2016;
 2. încredințează Președintelui sarcina de a transmite prezenta decizie directorului executiv

¹ JO C 426, 12.12.2017, p. 1.

² JO C 426, 12.12.2017, p. 56.

³ JO L 298, 26.10.2012, p. 1.

⁴ JO L 64, 2.3.2007, p. 1.

⁵ JO L 328, 7.12.2013, p. 42.

al Întreprinderii comune SESAR, Consiliului, Comisiei și Curții de Conturi și de a asigura publicarea acesteia în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* (seria L).

3. Rezoluția Parlamentului European din 18 aprilie 2018 conținând observațiile care fac parte integrantă din decizia privind descărcarea de gestiune pentru execuția bugetului Întreprinderii comune SESAR aferent exercițiului financiar 2016 (2017/2181(DEC))

Parlamentul European,

- având în vedere Decizia sa privind descărcarea de gestiune pentru execuția bugetului Întreprinderii comune SESAR aferent exercițiului financiar 2016,
 - având în vedere articolul 94 și anexa IV la Regulamentul său de procedură,
 - având în vedere raportul Comisiei pentru control bugetar și avizul Comisiei pentru transport și turism (A8-0077/2018),
- A. întrucât Întreprinderea comună SESAR (denumită în continuare „Întreprinderea comună”) a fost înființată în februarie 2007 pentru a derula Proiectul de cercetare privind managementul traficului aerian în cerul unic european (SESAR), care vizează modernizarea gestionării traficului aerian în Europa;
- B. întrucât, în urma adoptării Regulamentului (UE) nr. 721/2014 al Consiliului¹, programul SESAR 2020 („SESAR 2020”) a prelungit durata de existență a Întreprinderii comune până la data de 31 decembrie 2024;
- C. întrucât Întreprinderea comună a fost concepută ca un parteneriat public-privat, Uniunea și Eurocontrol fiind membrii fondatori;
- D. întrucât contribuția Uniunii pentru faza de desfășurare a programului SESAR 2020 pentru perioada 2014-2024 finanțat prin programul Orizont 2020 este de 585 000 000 EUR; întrucât în temeiul noilor acorduri de aderare din cadrul programului Orizont 2020, contribuția Eurocontrol este estimată să se ridice la aproximativ 500 000 000 EUR, iar contribuția celorlalți parteneri din sectorul aeronautic este preconizată a se ridica la circa 720 700 000 EUR, din care aproximativ 90 % ar trebui să fie în natură;

Ațiuni întreprinse în urma descărcării de gestiune pentru 2015

1. ia act de faptul că Întreprinderea comună a inclus în procedurile sale modelul comun de declarație privind absența conflictelor de interese;

Aspecte generale

2. constată din raportul Curții de Conturi (denumită în continuare „Curtea”) cu privire la conturile Întreprinderii comune aferente exercițiului încheiat la 31 decembrie 2016 (denumit în continuare „raportul Curții”) că respectivele conturi prezintă în mod fidel, sub toate aspectele semnificative, situația financiară a acesteia la 31 decembrie 2016, precum și rezultatele operațiunilor sale, fluxurile sale de numerar și modificările în structura activelor nete pentru exercițiul încheiat la această dată, în conformitate cu dispozițiile normelor sale financiare și cu normele contabile adoptate de contabilul Comisiei;

¹ JO L 192, 1.7.2014, p. 1.

3. ia act de faptul că în raportul Curții se afirmă că operațiunile subiacente conturilor anuale ale Întreprinderii comune pentru exercițiul financiar 2016 sunt, sub toate aspectele semnificative, conforme cu legile și reglementările în vigoare;

Gestiunea bugetară și financiară

4. constată că în 2016, bugetul de plăți al Întreprinderii comune SESAR a fost de 157 100 000 EUR (în 2015, acesta a fost de 136 900 000 EUR);
5. constată din raportul Curții că bugetul final pentru exercițiul financiar 2016 disponibil din cel de Al șaptelea program-cadru și Orizont 2020 a cuprins credite de angajament în valoare de 101 400 000 EUR și credite de plată în valoare de 162 800 000 EUR;
6. constată că, potrivit raportului Curții, rata de utilizare a creditelor de angajament și a celor de plată a fost de 95,7 % și, respectiv, de 63,2 %; își exprimă îngrijorarea că rata scăzută de execuție a creditelor de plată a fost cauzată de întârzierile survenite în implementarea studiilor și a dezvoltărilor desfășurate de membrii Întreprinderii comune; recunoaște că dificultatea adaptării instrumentelor informatice comune ale programului Orizont 2020 la nevoile speciale ale Întreprinderii comune a fost unul dintre principalele motive pentru întârzierea executării plăților pentru studiile și dezvoltările membrilor; cu toate acestea, asigurarea că aceste aspecte nu vor apărea din nou în viitor ar trebui să constituie o prioritate;
7. ia act de faptul că în cadrul auditului din 2016 au fost auditate 383 de declarații de costuri, care corespund celor 15 membri, în valoare de 77 000 000 EUR sau 10 % din totalul costurilor declarate, și anume 728 800 000 EUR, cu o rată de eroare reziduală de 1,34 %;

Execuția multianuală a bugetului în cadrul PC7 și al TEN-T

8. constată că din bugetul operațional și administrativ total de 892 800 000 EUR alocat pentru activitățile programului SESAR 1 ("SESAR 1"), Întreprinderea comună SESAR realizase, până la sfârșitul exercițiului 2016, angajamente în valoare de 827 400 000 EUR și plăți în cuantum de 704 200 000 EUR (79 % din bugetul disponibil);
9. constată că din suma de 1 254 500 000 EUR reprezentând contribuțiile în natură și în numerar care trebuie să fie aduse de ceilalți membri la activitățile operaționale și administrative ale Întreprinderii comune (670 200 000 EUR din partea Eurocontrol și 584 300 000 EUR din partea membrilor din sectorul traficului aerian), Întreprinderea comună validase, până la sfârșitul exercițiului 2016, contribuții în valoare de 910 000 000 EUR (427 700 000 EUR de la Eurocontrol și 482 300 000 EUR din partea sectorului traficului aerian); constată, de asemenea, că până la sfârșitul exercițiului 2016, fuseseră raportate Întreprinderii comune contribuții în natură în valoare de 133 500 000 EUR din partea celorlalți membri (49 200 000 de la Eurocontrol și 84 200 000 EUR de la membrii din sectorul traficului aerian);
10. constată că la sfârșitul exercițiului 2016, contribuțiile în numerar cumulate din partea Uniunii însumau 597 100 000 EUR, față de un total al contribuțiilor în natură și în numerar care se ridică la 476 900 000 EUR în cazul Eurocontrol și la 566 500 000 EUR pentru membrii din sectorul traficului aerian;

Execuția multianuală a bugetului în cadrul programului Orizont 2020

11. constată că din cele 585 000 000 EUR reprezentând fonduri aferente programului Orizont 2020 care au fost alocate Întreprinderii comune pentru implementarea SESAR 2020, Întreprinderea comună realizase, până la sfârșitul exercițiului 2016, angajamente în valoare de 61 600 000 EUR și plăți în cuantum de 49 900 000 EUR (8,5 % din fondurile alocate); constată, de asemenea, că plățile erau constituite în principal din prefinanțări pentru primul val de proiecte SESAR 2020;
12. constată că până la sfârșitul exercițiului 2016, contribuțiile în numerar cumulate din partea Uniunii la activitățile operaționale ale Întreprinderii comune se ridicau la 56 800 000 EUR;
13. subliniază că ceilalți membri ar trebui să aducă contribuții în natură și în numerar în valoare de 1 220 700 000 EUR la activitățile operaționale ale Întreprinderii comune pentru SESAR 2020 (Eurocontrol ar trebui să contribuie cu 500 000 000 EUR, iar sectorul traficului aerian, cu 720 700 000 EUR); își exprimă îngrijorarea că, la sfârșitul exercițiului 2016, nicio contribuție în natură sau în numerar nu fusese încă validată de Consiliul de administrație, însă observă că proiectele SESAR 2020 se aflau într-o fază incipientă; ia act de faptul că se preconizează că membrii își vor prezenta primele declarații de cheltuieli în 2018, iar Întreprinderea comună va începe să valideze contribuțiile în natură conexe;
14. ia act de faptul că Întreprinderea comună a întâmpinat dificultăți în adaptarea instrumentelor IT din cadrul Programului Orizont 2020 la nevoile sale specifice, ceea ce a dus la întâzieri în execuția plăților pentru studii și dezvoltări realizate de membri; regretă anularea unor credite de plată în valoare de 14,5 milioane EUR, referitoare la cereri de propuneri și activități prevăzute inițial în bugetul pe 2016 pentru SESAR 2020, anulare care s-a efectuat în 2016 printr-un buget rectificativ, din cauza unor factori externi în afara controlului Întreprinderii comune; este preocupat de tendința continuă de creștere a angajamentelor restante (RAL), care au crescut de la 72,1 milioane EUR la 83,8 milioane EUR în cursul exercițiului 2016, și solicită inversarea acestei tendințe odată cu tranziția la SESAR 2020;
15. salută semnarea în 2016 a acordului reînnoit Eurocontrol/Întreprinderea comună SESAR, care subliniază noul rol al Eurocontrol în calitate de cofondator al SESAR și care include o serie de angajamente în ceea ce privește implementarea SESAR 2020; salută, de asemenea, creșterea numărului de membri la 19, reprezentând peste 100 de întreprinderi din întreaga industrie, care vor participa la cercetarea industrială, precum și la activități de validare și demonstrative ale SESAR 2020; ia act de adoptarea primei ediții a documentului unic de programare al Întreprinderii comune pentru perioada 2017-2019;

Procedurile de achiziții publice și de recrutare

16. constată, din raportul Curții, că la 31 decembrie 2016, Întreprinderea comună avea un efectiv de 44 de angajați (în 2015, numărul acestora se ridică la 41);
17. atrage atenția asupra faptului că Întreprinderea comună a efectuat șase proceduri de achiziții publice, cu o valoare aproximativă de 22 300 000 EUR, în conformitate cu normele financiare ale Întreprinderii comune, pentru a se asigura o concurență loială

între furnizori și o utilizare mai eficientă a fondurilor Întreprinderii comune;

18. constată că în cadrul procedurilor sale privind achiziția de servicii, Întreprinderea comună stabilește un buget maxim pentru contractul care urmează să fie atribuit; este îngrijorat de faptul că această sumă maximă nu se bazează pe un proces sistematic de estimare a costurilor și pe un sistem de referință al prețurilor rezonabile ale pieței; subliniază, în plus, că în aceste condiții, nu se garantează un raport cost-eficacitate optim pentru contractele multianuale de servicii, experiența arătând că majoritatea ofertelor primite propuneau un preț apropiat de bugetul maxim stabilit; salută faptul că în urma observației Curții, Întreprinderea comună a introdus în aprilie 2017 o metodologie de evaluare sistematică a nevoilor și costurilor contractelor în timpul fazei de planificare a achizițiilor;
19. ia act de rezultatele exercițiului de evaluare comparativă privind resursele umane din 2016: 62 % posturi operaționale, 30 % posturi administrative și 8 % posturi neutre;

Prevenirea și gestionarea conflictelor de interese și transparența

20. constată că, în cursul exercițiului 2016, au fost efectuate nouă audituri de către o altă societate externă de audit din cauza unui conflict de interese identificat al membrului cu auditorul statutar; ia act de faptul că Întreprinderea comună dispune de un contract-cadru revizuit pentru servicii de audit cu trei firme externe de audit, iar activitatea de audit este efectuată exclusiv de către firmele respective; subliniază faptul că în auditurile efectuate până în prezent nu a fost identificată nicio problemă semnificativă care să necesite atenția consiliului de administrație;

Controlul intern

21. salută cu satisfacție faptul că Întreprinderea comună a instituit proceduri de control *ex ante* bazate pe examinări documentare ale aspectelor financiare și operaționale și desfășoară audituri *ex post* la beneficiari;
22. își exprimă îngrijorarea că Întreprinderea comună nu a adresat deocamdată orientări specifice membrilor și auditorilor externi ai acestora cu privire la declararea și certificarea contribuțiilor în natură la proiectele SESAR 2020; își exprimă, de asemenea, îngrijorarea că Întreprinderea comună nu a stabilit orientări interne pentru verificările *ex ante* cu privire la declarațiile de cheltuieli pentru proiectele SESAR 2020; salută faptul că în decembrie 2016, Consiliul de administrație al Întreprinderii comune a adoptat documentul intitulat „Methodology and Validation process for In kind contributions (IKC) in the SJU (SESAR 2020 Programme only)” [Metodologia și procesul de validare pentru contribuțiile în natură în cadrul Întreprinderii comune SESAR (numai pentru programul SESAR 2020)]; constată că Întreprinderea comună ar trebui să analizeze dacă este nevoie să adapteze strategia de control *ex ante* a Comisiei pentru programul Orizont 2020 la riscurile specifice legate de proiectele SESAR 2020;
23. solicită Întreprinderii comune să instituie o procedură internă sistematică pentru a reevalua slaba viabilitate financiară constatată în ceea ce privește un coordonator de proiect de grant, inclusiv măsuri destinate să atenueze și să compenseze creșterea riscului financiar; ia act de absența unor orientări specifice pentru membri și auditorii lor externi cu privire la declararea și certificarea contribuțiilor în natură ale membrilor la proiectele din cadrul SESAR 2020 și invită Întreprinderea comună să elaboreze termeni de referință

și un certificat-tip înainte de primirea oricăror contribuții în natură în 2018;

24. salută faptul că Întreprinderea comună a continuat să aplice o abordare multidimensională în scopul revizuirii, gestionării și atenuării eficiente a riscurilor și se așteaptă ca Întreprinderea comună să acorde o atenție deosebită riscurilor corporative critice identificate în ceea ce privește Planul general ATM și SESAR 2020; salută adoptarea de către consiliul de administrație al Întreprinderii comune a strategiei antifraudă, la 18 martie 2016;
25. ia act de faptul că, în ceea ce privește SESAR 1, au fost planificate 21 de exerciții de audit la cinci membri selectați, dintre care 14 au fost finalizate în 2016, ca parte a celui de-al treilea ciclu de audituri la toți cei 15 membri, astfel cum se descrie în strategia de audit *ex post* a Întreprinderii comune; este îngrijorat de rata erorilor reziduale de 6,21 % în 2016; se declară însă foarte satisfăcut că rata de eroare reziduală cumulativă a SESAR 1 este de 1,34 %;

Auditurile interne

26. ia act de faptul că Serviciul de Audit Intern al Comisiei (IAS) a efectuat un audit privind „governanța operațională și o actualizare a Planului general” în octombrie 2015; observă că IAS a formulat trei recomandări; invită Întreprinderea comună să informeze autoritatea care acordă descărcarea de gestiune cu privire la implementarea recomandărilor restante;
27. ia act de faptul că în octombrie 2016 IAS a efectuat un audit privind procesele Orizont 2020; ia act de faptul că auditul respectiv a evaluat conformitatea Întreprinderii comune cu procesele Orizont 2020, și anume cu privire la identificarea subiectului, evaluarea și selectarea propunerilor și pregătirea acordurilor de grant;

Cererile de propuneri

28. constată că în urma cererii de exprimare a interesului prin procedură restrânsă desfășurată în domeniul cercetării industriale și deschisă numai membrilor Întreprinderii comune din sectorul industrial, Întreprinderea comună acordase granturi unor consorții de proiect, în pofida faptului că, în două cazuri, verificările efectuate de Agenția Executivă pentru Cercetare cu privire la viabilitatea financiară a beneficiarilor indicaseră o capacitate financiară slabă a membrului din sectorul industrial care coordona consorțiul; constată că o astfel de situație implică un risc financiar mai ridicat pentru finalizarea proiectelor respective, acest risc fiind de asemenea mai mare și în cazul celorlalte proiecte în care sunt implicați acești doi beneficiari; constată că decizia luată de directorul executiv în cele două cazuri s-a bazat pe evaluări complementare ad-hoc ale riscurilor, realizate de personalul Întreprinderii comune; este îngrijorat cu privire la faptul că Întreprinderea comună nu a stabilit deocamdată o procedură internă sistematică pentru a reevalua viabilitatea financiară redusă a unui coordonator de proiect finanțat prin grant, care să includă măsuri destinate să atenueze și să compenseze acest risc financiar crescut; constată că, pe baza rezultatelor evaluărilor complementare ale riscurilor realizate în conformitate cu orientările programului Orizont 2020, Întreprinderea comună a considerat că respingerea coordonatorilor de proiect doar pe baza analizei efectuate de Agenția Executivă pentru Cercetare ar fi putut supune Întreprinderea comună unui risc semnificativ de litigiu; constată că Întreprinderea comună este de acord că ar trebui stabilită o procedură internă pentru a reevalua

viabilitatea financiară slabă a coordonatorului unui proiect finanțat prin granturi, care să includă măsuri pentru atenuarea și compensarea riscurilor financiare ridicate;

Comunicare

29. recunoaște necesitatea ca Întreprinderea comună să comunice cu cetățenii Uniunii, prin intermediul instituțiilor Uniunii, privind activitățile semnificative de cercetare și colaborare pe care le desfășoară; subliniază importanța de a evidenția progresele reale realizate ca urmare a muncii depuse, care reprezintă o parte importantă a mandatului său, precum și faptul că colaborează cu alte întreprinderi comune la promovarea sensibilizării publicului cu privire la beneficiile activității lor;
30. invită Comisia să asigure implicarea directă a Întreprinderii comune în procesul de evaluare la jumătatea perioadei a programului Orizont 2020 în legătură cu simplificarea și armonizarea suplimentară a întreprinderilor comune;

Alte aspecte

31. își exprimă satisfacția cu privire la faptul că toate proiectele SESAR 1 au fost închise din punct de vedere operațional la sfârșitul exercițiului 2016 și că 61 de soluții care sunt gata pentru industrializare și implementare, cuprinse în prima ediție a Catalogului de soluții SESAR, au fost predate comunității aviatice; ia act de faptul că 54 de soluții inițiate în cadrul SESAR 1 vor fi dezvoltate în continuare în cadrul SESAR 2020, acesta reprezentând un exemplu pentru eforturile de a asigura o tranziție eficientă între cele două programe;
32. invită Întreprinderea comună și Comisia să evalueze rezultatele implementării soluțiilor SESAR, în special din punctul de vedere al asigurării interoperabilității și al progreselor în realizarea cerului unic european; ținând seama de faptul că faza de implementare este deja în curs, invită Întreprinderea comună să înceapă dezvoltarea proiectului pilot privind o nouă arhitectură a spațiului aerian european, care va contribui substanțial la eficacitatea financiară a implementării;
33. salută publicarea studiului „Studiu de perspectivă al SESAR privind dronele în Europa” (SESAR European Drones Outlook Study) în noiembrie 2016; consideră că, pentru a integra dronele în spațiul aerian european în condiții siguranță, sunt necesare o serie de inovații, inclusiv tehnologii de management al traficului aerian; ia act cu interes de prezentarea generală privind evoluția pieței europene a dronelor până în 2050 și privind potențialul enorm pentru Europa și pentru competitivitatea sa la nivel mondial, precum și de acțiunile care trebuie luate în următorii 5-10 ani pentru a debloca acest potențial, inclusiv sprijin pentru cercetare și dezvoltare acordat prin instituirea, la nivelul Uniunii, a unui ecosistem care să cuprindă atât un cadru de reglementare, cât și tehnologia, care să reunească toate principalele părți interesate publice și private și care să conducă la sporirea nivelului de finanțare din partea Uniunii, stimulând în special întreprinderile mici și mijlocii din cadrul sectorului;
34. constată că managementul spațiului aerian european este în continuare fragmentat și că cerul unic european, ca noțiune, nu a fost încă realizat; reamintește rolul esențial al Întreprinderii comune în coordonarea și punerea în aplicare a activităților de cercetare prevăzute de proiectul SESAR, un proiect-pilon al cerului unic european, în pofida faptului că termenul pentru realizarea obiectivelor proiectului SESAR a fost amânat

pentru 2035, în loc de cel prevăzut inițial, 2020;

35. subliniază că este important să se soluționeze problema fragmentării spațiului aerian, deoarece, în prezent, piața unică europeană nu exploatează pe deplin avantajele oferite de cerul unic european.